

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкерні: 29-26.
В СПРАВИ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

«Принципиаль» возросший
инского органа нагорного асент-
цию про «Защитно-ураганную Рес-
дубанку / Седий Вилья», посто-
органу, в котором выступил, констатир-
«та-
«идеологический» аргумент: у Неме-
Рек Союз. Показ и Пале-
мучни, а провозгласил / в Риму
и, а по-то дошло к...»

спільного знаменника: до боротьби зі „Січачами“ і „Просвітами“.

Велика гра, толпа гра! А боротися зі всіма пропачами українського життя треба, бо ж „оба руські відломки — фальсифікатори й протисовітськи“ — є апаратом при чужій диктатурі, а гра ця відбувається на нашій території і за нашу державну територію.

Тут закопана особа! Тут знімаються мисокі бурині каламутних вод, які мають залити українське життя. Плинуть ті бурині, каламутні води широким руслом „Берлінер Тагблат-у“ і „Час-у“, але не знають, де їх заперело: в Москві, Варшаві, Берліні. Праці чи в лютому осердку російської еміграції. Та йона їх мета: встановити ті держави, в яких опиняться український парі після найбільшої війни, до задоволення українського народу й його життя.

1888—1928 — 60-літній ювілей Матері-Просвіти. Сповним наші обов'язок супроти неї. А сповнимо його, коли станемо її членами і зложимо двоєзолоту вкладку.

Ще про кооперацію.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 22 жовтня 1928.

Ледви відбулося в Луцьку свято кооперації, на якому кооперативізації маси показали, до чого вони прагнуть, як уже в польському кооперативному таборі почався контр-рух. Уже мобілізуються сили до наступу на українську кооперацію, укладаються підліційні плани, робиться натиск на адміністрацію.

Мовляв: „дорки й не лукай“.

Здавалося, що кооператорам повинна б прислухуватися перш за все ідея кооперації. Тимчасом, у тих польських кооператорів, які при певній державній підтримці перекинулися на Волинь, ця ідея займає одне з останніх місць. На першому плані в них, як виявляється, стоїть інша ідея — політико-адміністративна; на другому — ідея власного існування. Ідея ж кооперації є не більше-не менше, як лише засіб до досягнення цих перших двох цілей.

Романтизм української кооперації єтоїсть в перешкоді до досягнення агаданих цілей польських кооператорів на Волині. Ідеалістичні чинники підтримують їх остільки, скільки вони виконують їхні завдання. Чи насправді, даючи їм можливість іст-

нування, слушно вимагають від них певної роботи для „політики“.

Тут-то починається драма авангарду польської кооперації та всі його антикооперативні плани.

Протиприродність польських кооперативів на українських землях очевидна. Наслідують вони агорі, як державні грані та людські, які нічого спільного з українськими масами не мають. Ці маси жеманшии благодати польських шкіл, соціальних, громадської господарки і т. д. з таким самим „довірям“ поставилися й до польських кооперативів. Вроджений інстинкт відказав їм: бережися й обминай — це пастка.

Так селяни і роблять.

Для притягнення їх польські кооператори почали шукати серед українців свого роду нагачів — дрібних службовиків. Не допомогло. Тоді почали тиснути „мішани“ кооперативи, в яких заскапо садовили податкових українців в титулами: членів управи, заступників голови і т. д. І це не помогло. Залишилося змусити маси кинути думку про власні кооперативи. Засобами до цього мали бути: воїлці перепони на організаційному шляху й відмовлення в кредитах, які були кинені на польську кооперацію, щоб могла вона замінювати й привабити діячка. В відповідь на цей засіб українці викинули гасло самовистарчальності.

А тим часом з польською штучною кооперацією робилося таке: „Розбийкоп“ треба було робити „долотові“ зустрічання, щоб утримати при житті „Оскада“ обанкрутувала й зачинилася. В інших польських кооператорів товари розхлястали дуже мляло і т. д.

Звідси й кинювання польських кооперативних діячів Волині. Вачучи, як земля височується анія їхніх піг, вони роблять натиск на адміністративні чинники в ім'я вибиї державних і кооперативних інтересів — натиск у напрямку винищення української кооперації. І політико-адміністративні органи влади, пересякнуті хоробливими мріями про здійснення українських мас, йдуть по лінії інтересів цих польських псевдо-кооператорів.

Власне в наслідок їхніх заходів у воєвдських колах знов повставала думка про створення окремого для Волині ревізійного Союзу кооператив, значайно, польсько-українського, з ласкою метою: відірвати українські кооперативи від різного дльського центру й цим обезсилити їх, а вважати їх під вплив польських кооператорів-ремісників, потроху аліквідувати. Одночасно форсується думка знов переплетіти, бібліотеки і музею; забезпечка видань секційних і загальних — усе те так тісно звязане в один великий вузол фінансової спроможності Т-ва, що розв'язати його може тільки справжній хазяїн-економіст. Без економії не могло бути Т-ва, без Т-ва не може бути наукової праці, бо не було б навіть наймізернішої плати за неї, бо працівникам науки не було б чим покрити найдрібніших витатків на до-конецьні річи, звязані з їх науковою роботою.

За благодатних часів головування в Науковому Т-ві ім. Ш-ка у Львові проф. Михайла Грушевського можна було розвивати справді велику науково-видавничу діяльність, бо були на це найрізніші джерела доходу: краєвий сойм давав щорічну допомогу, центральне правительство рівнож давало — і щорічно, і на особливій цілі; з к. виданництво шкільних книжок було постійним дуже добрим клієнтом друкарні і переплетні Т-ва; патріотичні діла з Великої України рівнож не жаліли своїх рублів, що тоді лнали по паритету золота. Це були благодатні часи, що не вернутись вже мабуть ніколи...

Проф. Студинський перення ведення Наукового Т-ва після світової війни і польсько-української, коли то по майні Н. Т. ім. Ш. перекотилися тяжка теліга не стільки війни, скільки національної ненависті чорносотенного яничарства. Знищений „Академічний Дім“, демонтований і закомлектований друкарню, неповні впорядковану книгозбірню і

такі про спільне святкування для кооперативів. В певну мету в „Пис. Волин.“ афальшовано промову на українським кооп. святі 7. 10. ц. р. Переконавшись, що українські кооперативізації маси ніколи не згодяться святкувати разом з ними в черані місяці, представники польської кооперації погодилися вже святкувати разом з українцями в осени. Аби тільки „дешільно“, себто аби тільки під їхнім, а владство регіонально-адміністративним проводом.

З метою „обсервування“ цих питань про „вспушки“ кооперації востані має — як кажуть — ними діями заоросити до себе представників Української кооперації.

Чималу роль в ліквідації незалежної української кооперації відіграють українці-регіоналісти. Їм наперстї вже необхідно показати, що вони мають якісь впливи та шось роблять, — показати хочби геростративним способом: зруйнуванням національно-господарчої будівлі. Але не відібно цього робити зі українським справжнім кооператорам ні кооперативізаційним лашим масам. Врешті, наші маси на таке самовбивство ніколи не підуть. А тих політиків, які за со чевішню схочуть вбити українську незалежну кооперацію, так само відкинуть від себе, як відкидали досі.

В. Островський.

За Бургенлянд.

Справа Бургенлянду в австрійському парламенті.

Промову мадирського прем'єра міністра графа Бетєса, вголоснену в неділю 14. ц. м. в Еденбурзі, а який він різко висказався про нібито несправедливе вирішення західних кордонів Мадарщини, аустриї в Австрії з великим схвилюванням. Виразником цього схвилювання політичної ошії була велика політична дискусія, що визвалася в цій справі на останньому засіданні австрійського парламенту.

Дебата почалася від інтерпелляції парламентарних алюбів, починаючи від крайніх націоналістів, а зкінчуючи соціал-демократами. У відповідь на ті інтерпелляції вголосив канцлер Зайпеля велику промову, в якій наспівали відношення уряду до порушеної справи. У своїй відповіді оперся він на венський протокол з 18. жовтня 1921 р., в якому за обов'язком порозумінням Австрії та Мадарщини призначено перший деякі осруги західної Мадарщини, обіцяні Австрії ще в сен-жерменському та тріанонському

договорах. Офіційна назва протоколу звучала: „Протокол, урядовий і між-но-мадирський питання. Постанови протоколу, задоволеного на пропозицію італійського міністра закордонних справ маркіза делла Торетти, зобов'язав мадирський уряд оголосити сиремним друкованим оповістками та афішами населенню дотичних осругів“. Ця остання обставина дала канцлерові Зайпелю притому висловити таку думку у відпаві на недавню промову гр. Бетєса:

„Не маю собі представити, щоб мадирська влада могла зобов'язатися оголосити друкованими афішами населення країни, яка була ще тоді меншою в її руках, що по думці договору між обома урядами ця країна переходить в австрійське державне посідання. — без того, щоб та сама мадирська влада збісно не погодилася на таке вирішення територій у повному обмі дотичних статей протоколу“.

Для більшого та виразнішого пояснення свого становища до справі відіграв канцлер Зайпелю численні анітки зі сгаданого протоколу, що стверджують апробату існуючого територіального стану мадирським урядом. Називаю також відповідь мадирського міністра закордонних справ на демарше австрійського посла в Будапешті. У своїй відповіді опрокидував агад. міністр актуально анітні проблеми Бургенлянду, відкинувши в промові Бетєса. Всеж таки він стоїть на становищі, що його вітчизна не ачеться ніколи своїх прав до втрачених західних окраїн, хоч Мадарщина зрештася й на користь Австрії у венському протоколі.

Така відповідь очевидно не заспокоїла канцлера Зайпеля. Кажучи про можливі майбутні ускладнення у зв'язку з таким ставленням справ з мадирським правительством, висловив він думку, що колиб узагалі дійшло до ревізії австрійсько-мадирських кордонів, то ледви чи покінчилися б на тій одній ревізії.

Закінчив Зайпелю свою промову запереченням, що Австрія не має ніяких основ побоюватися на випадок можливої ревізії австрійсько-мадирського кордону. Населення Бургенлянду — звичайно, аже й тепер може замалювати свою неаполону волю здійснитися в палаті в межах австрійської республіки.

Сім мільйонів українців у Польщі мусять дати для „Просвіти“ в ювілейному її році сім мільйонів членів. Вкладка лише два золоті.

І. СВЕНЦІЛЬКИЙ.

35 літ наукової праці.

З приводу ювілею проф. Кирила Студинського.

Дня 4. жовтня ц. р. завершила голова Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові першу копу літ свого життя та спокійно схилився зжикнути першу жимку першого снопа другої копи. Бадьорий, дужий, гарячий — не чує подиху осени, що хоч осяня ясним промінням сонця життя, то всеж таки вже холодити і молодіє подумом морозного сімеру, що зиму нам несе. Хайжеж він у добром здоров'ю для слушної справи обставити оборагами і стиртами та наповнить засіки невеличкого убогого обійстя Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, щоб було чим численній чечаді західно-українського роду перемувати, пр обійти, переділовик перебувати та до нового збору перетрітати.

Вже шість літ хозяйнує професор Студинський як голова Наукового Т-ва ім. Шевченка майном найстаршої української наукової установи, що колись одинокою була для всієї України. І веде він це хазяйство так, як тільки може це чинити дієвий гасда, що оком своїм усе бачить, ухом усе чує, розумом змркує та силою і роботністю своєю все зроби. А роботи дійсно чимало було, а і буде в Науковому Т-ві. Сло-та переважоризованих долів і до-бавляючи Т-ва; поширення дивизіоні,

переплетні, бібліотеки і музею; забезпечка видань секційних і загальних — усе те так тісно звязане в один великий вузол фінансової спроможності Т-ва, що розв'язати його може тільки справжній хазяїн-економіст. Без економії не могло бути Т-ва, без Т-ва не може бути наукової праці, бо не було б навіть наймізернішої плати за неї, бо працівникам науки не було б чим покрити найдрібніших витатків на до-конецьні річи, звязані з їх науковою роботою.

За благодатних часів головування в Науковому Т-ві ім. Ш-ка у Львові проф. Михайла Грушевського можна було розвивати справді велику науково-видавничу діяльність, бо були на це найрізніші джерела доходу: краєвий сойм давав щорічну допомогу, центральне правительство рівнож давало — і щорічно, і на особливій цілі; з к. виданництво шкільних книжок було постійним дуже добрим клієнтом друкарні і переплетні Т-ва; патріотичні діла з Великої України рівнож не жаліли своїх рублів, що тоді лнали по паритету золота. Це були благодатні часи, що не вернутись вже мабуть ніколи...

Проф. Студинський перення ведення Наукового Т-ва після світової війни і польсько-української, коли то по майні Н. Т. ім. Ш. перекотилися тяжка теліга не стільки війни, скільки національної ненависті чорносотенного яничарства. Знищений „Академічний Дім“, демонтований і закомлектований друкарню, неповні впорядковану книгозбірню і

музей, розсипану й розбиту горстку наукових дослідників — усе те належало зібрати, впорядкувати, доповнити, оживити і тісно зв'язати в одну органічну цілість. Старались за те по змозі своїй попередники проф. Студинського в уряді голови Т-ва, але кожний з них по своєму темпераментові, з особливий точкою поглядом на справу. Шойно Кирило Студинський підійшов до справи як справжній хазяїн, що за все дбає — і за дрібницю, і за велике — а однаковим запалом, бо завсе пам'ятав за те, що з малого зеренця велике дерево виростає.

Очевидно, що іноді в пересерді за знаалото помотані справи в Н. Т. і Ш. запальничий чорнороб-голова і вилався за те, що вже не могло відстатися, та яке сталося за часу дійсно особливо тяжких умовин воєнної і повоєнної гарячки нашого галицького життя. Але хто з нас не лався, а навіть і святи іноді пересердям грішани, а всеж таки у святости снють! Тому нехай-же і це забудуть ті, кого зачипило крепке слово шинишнього голови Н. Т. і Ш. Кінце-кінці фінансовий стан Н. Т. і Ш. сьогодні такий, що в „Академічному Домі“ живе українське студентство; друкарня, що правала, не дістала ще з Київів вивезених 1915 р. царськими військами і зовсім вже аужитих друкарських машин, але справилася дві машини до складання; книгозбірня поширилася на чотири простори кімнати; музей одержав факхового музеолога; наукові співробітники Н. Т. і Ш. можуть уже дещо більше зааробити за свою пра-

цю, а переплетні і книгарня запрагають усі сили, щоб заробити дещо на потреби української науки в Галичині, бо пілмог нема ніяких.

Треба зазначити, що проф. Студинський був в останньому часі в Києві в Академії Наук, як її член, та в Харкові на правлісній конференції і в справі книгообмінної торгівлі та в справі вивезених машин. Раз він був і в справі опери свого покійного тестя Наталя Вахнянина, що її мали ставити на Вел. Україні. Олічце, на жалі, Науковому Т-ву ім. Шевченка ще й досі не повернено рівновартості ціни з 1914 р. за дві добрі нові друкарські машини та мабуть далеко не все запотребування книгозбірень Великої України у виданнях Н. Т. і Ш. й інших галицьких наукових і літературних видавництв покрито через книгарню Товариства.

Скажу ще, що проф. Студинський уважав за зовсім природне, що книгозбірня Н. Т. і Ш. має задання всеукраїнської установи, подібно, як „Осолодіум“ виконувало завдання всепольської установи повних сто літ після розбору Польщі. Іншими словами сказати — Студинський як голова Н. Т. і Ш. є прихильником якнайширшої української культурно-національної праці установи, яку він веде. Від цієї програми не зможе відступити ані один його наслідник в Науковому Т-ві ім. Ш-ка у Львові.

(Довіщення буде.)

РИНОК ч. 35.
біля „Народної Торговлі“

ВОЛІЧКИ Д. М. Ц., Паньчохи, Рукавички жіночі і реформи у великій майорі
найдешевше у ШТАММА, Львів, вул. СІКАСТУСЬКА Ч. 16.
(вихід через сніг.)

ЛВШІВ, РЯДОМ ІС. ПІ ПІ